

Міністерство освіти і науки України

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

До друку та в світ дозволяю

Проректор з науково-педагогічної
роботи і міжнародних зв'язків

Г.І. Тохтар

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до курсової роботи
«Економіка та фінанси підприємства»
для студентів спеціальності 073 «Менеджмент»

Всі цитати, цифровий,
фактичний матеріал та
бібліографічні довідки
перевірені, напис одиниць
відповідає стандартам

Затверджено
методичною радою
університету
Протокол №
від

Укладачі

О.М. Жарова
Я.В. Догадайло

Відповідальний за випуск

О.М. Криворучко

Харків ХНАДУ 2021

Міністерство освіти і науки України
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ
з дисципліни “Економіка та фінанси підприємства”
для студентів спеціальності 073 «Менеджмент»**

Харків ХНАДУ 2021

Міністерство освіти і науки України
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ
з дисципліни “Економіка та фінанси підприємства”
для студентів спеціальності 073 «Менеджмент»

Затверджено
методичною радою
університету
Протокол № _____
від ____ . ____ .20 ____ р.

Харків ХНАДУ 2021

Укладачі: Ольга Михайлівна Жарова, Яна Вікторівна Догадайло

Кафедра менеджменту

ЗАГАЛЬНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Згідно з навчальним планом дисципліни «Економіка і фінанси підприємства» здобувачі вищої освіти виконують курсову роботу.

Метою курсової роботи є закріплення та поглиблення знань, які отримують здобувачі вищої освіти в процесі вивчення курсу «Економіка і фінанси підприємства», на підставі засвоєння методів розрахунку економічної ефективності нововведень, в тому числі простих інвестиційних проектів, комерційних ідей та пропозицій.

Завданнями курсової роботи є надбання здобувачами вищої освіти навичок:

- розраховувати техніко-економічні показники роботи підприємства;
- обґрунтовувати техніко-економічну доцільність нововведень; розраховувати економічний ефект від реалізації нововведень;
- визначати зміну кількісних та якісних показників роботи підприємства за рахунок впровадження у виробництво нововведень, які розроблені у роботі.

Розрахунково-пояснювальна записка має бути надрукована на одному боці сторінок стандартного (А4) паперу з дотриманням стандартних полів (верхнє, нижнє – по 20 мм, праве – 10 мм, лівє – 35мм) або написана розбірливим почерком синіми чорнилами.

Загальний обсяг роботи повинен становити 30-45 сторінок друкованого тексту на папері стандартного формату (приблизно 40-50 сторінок рукописного тексту), включаючи перелік використаної літератури.

Кожне питання повинно мати заголовок у відповідності до плану роботи. Сторінки роботи нумеруються арабськими цифрами у нижньому правому кутку. Нумерація повинна бути наскрізною від титульної сторінки до останньої сторінки, включаючи всі ілюстрації та додатки. На титульній сторінці і завданні номер не ставиться (починаючи зі “Змісту” ставиться сторінка 3).

Мова курсової роботи - державна, стиль - науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок; послідовність -

логічна. Пряме переписування у роботі матеріалів з літературних джерел неприпустиме.

Усі ілюстрації (таблиці, рисунки, інші графічні матеріали) розміщуються одразу після посилання на них у тексті і повинні мати заголовки чи підписи, а також нумерацію арабськими цифрами - або наскрізну, або пов'язану з номером питання.

Формули, які використовуються в тексті, теж повинні бути пронумеровані (у дужках праворуч, наскрізну або у межах питання). Значення символів слід пояснити одразу після формули у тій послідовності, в якій вони розміщені у формулі. Перший рядок починається словом «де», без двокрапки після нього.

Порядок розміщення матеріалу в розрахунково-пояснювальній записці такий: титульний лист; завдання на розроблення курсової роботи; зміст; вступ; основна частина пояснювальної записки; висновки; список використаної літератури, додатки (якщо є).

1. ЗМІСТ КУРСОВОГО ПРОЕКТУ

Розрахунково-пояснювальна записка має вміщувати наступні розділи:

Вступ

1. Аналіз основних напрямків впровадження нововведень
2. Розрахунок техніко-економічних показників роботи АТП
3. Розрахунок економічної ефективності простих інвестиційних проектів, комерційних ідей або пропозиції (два нововведення)

4. Розробка фінансового плану АТП

5. Оцінка роботи АТП після впровадження нововведень.

Висновки

Використана література

У вступі (2-3 стор.) послідовно подається:

- обґрунтування актуальності і практичного значення теми – стан економіки, особливості галузі, проблеми та складності на сучасному етапі ... “що і зумовило вибір теми”;
- формулювання мети та завдань роботи (спираючись на план).

У першому розділі курсового проекту слід розкрити поняття

«нововведення», «економічна ефективність», «ефект»; надати характеристику простих інвестиційних проектів, комерційних ідей та пропозицій; розглянути показники ефективності таких нововведень. На підставі визначення технічної, організаційної, соціальної та економічної доцільності конкретних нововведень, що пропонуються у завданні, встановити раціональність їх впровадження.

На підставі індивідуального завдання дається характеристика АТП, яка складається із зазначення виду перевезень, марки рухомого складу, техніко-економічних показників роботи АТП. Розрахунок останніх робиться відповідно до методики, викладеної у розділі 2.

Далі розраховується економічна ефективність нововведень відповідно до методики, викладеної у розділі 3. У 4-му розділі дається розробка фінансового плану АТП

Відповідно до методики, викладеної у розділах 3 та 4, визначаються техніко-економічні показники роботи АТП після впровадження нововведень та робляться остаточні висновки.

2. РОЗРАХУНОК ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ РОБОТИ АТП

На підставі вихідних даних індивідуальних завдань (додаток 1) розраховуються показники використання рухомого складу відповідно до виду перевезень. Результати розрахунків зводяться в таблицю 1.

Таблиця 1 – Показники використання рухомого складу

Показники	Умовні позначення	Розрахункові формули	Величина показників
<i>Виробнича база</i>			
<i>Техніко-експлуатаційні показники</i>			
<i>Виробнича програма</i>			

Потім розраховують вартісні показники, до яких належать:

витрати, виручка від реалізації транспортної продукції, валовий прибуток і прибуток, який залишається у розпорядженні підприємства. Витрати на перевезення $C_{\text{заг}}$ розраховують укрупненим методом за формулою

$$C_{\text{заг}} = C_{\text{км}} \cdot L_{\text{заг}} + C_{\text{ар}} \cdot \text{АГ}_p + \text{ФЗП} + C_{\text{соц}} + C_{\text{ам}}, \text{ грн}, \quad (1)$$

де $C_{\text{км}}$ – змінні витрати на 1 км пробігу, грн;

$C_{\text{ар}}$ – постійні витрати на 1 автомобіле-годину роботи, грн;

ФЗП – фонд заробітної плати усіх категорій працівників, грн;

$C_{\text{соц}}$ – відрахування на соціальні потреби, грн;

$C_{\text{ам}}$ – амортизаційні відрахування на відновлення рухомого складу, грн.

Фонд заробітної плати вміщує фонд оплати праці водіїв ФЗП_v та інших категорій працівників $\text{ФЗП}_{\text{ін}}$.

Фонд заробітної плати інших категорій працівників рекомендується встановити у розмірі 45 % від фонду заробітної плати водіїв. При розрахунку фонду заробітної плати водіїв необхідно враховувати, що для водіїв, працюючих на “відрядних” автомобілях і таксомоторах застосовується відрядна система оплати праці, а для водіїв “погодинних” автомобілів та автобусів – погодинна система оплати праці.

Фонд заробітної плати водіїв збільшується відповідно до коефіцієнта, що враховує доплати та надбавки до заробітної плати ($K_{\text{нд}} = 1,55$).

Відрахування на соціальні потреби визначаються відповідно до діючого законодавства. В роботі вони нараховуються у розмірі 22 % від загального фонду заробітної плати.

В курсовій роботі амортизація основних засобів нараховується із застосуванням прямолінійного методу, за яким річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об’єкта основних засобів за формулою

$$C_{\text{ам}} = K/T_{\text{сл}}, \text{ грн}. \quad (2)$$

Виручка від маршрутних автобусних і таксомоторних

перевезень розраховується на підставі діючих тарифів.

Виручку від вантажних і “погодинних” автобусних перевезень визначають на підставі використання договірних тарифів Π_i , які розраховуються здобувачами вищої освіти самостійно за індивідуальними вихідними даними відповідно до діючої методики

$$\Pi_i = S_i + \Pi_i + \text{ПДВ}_i, \text{ грн}, \quad (3)$$

де S_i – собівартість одиниці транспортної роботи i -го виду перевезень, грн;

Π_i – прибуток, що включається до тарифу відповідно до встановленого рівня рентабельності (рекомендується рівень рентабельності встановлювати у межах 10 – 30%), грн;

ПДВ_i – податок на додану вартість (20% від розрахункового доходу $(S_i + \Pi_i)$), грн.

Виручка від реалізації транспортної продукції D_i визначається добутком тарифів i -го виду перевезень на відповідний обсяг транспортної продукції Q_i , тобто

$$D_i = \Pi_i \cdot Q_i, \text{ грн}. \quad (4)$$

Валовий прибуток Π_v являє собою різницю між виручкою від реалізації транспортної продукції та витратами із врахуванням оподаткування

$$\Pi_v = D_i - \text{ПДВ} - C_{\text{заг}}, \text{ грн}, \quad (5)$$

де ПДВ – податок на додану вартість, грн,

$$\text{ПДВ} = D_i \cdot N_{\text{ПДВ}}/120, \text{ грн}, \quad (6)$$

де $N_{\text{ПДВ}}$ – ставка податку на додану вартість, відповідно до діючого законодавства складає 20 %.

Прибуток, який залишається у розпорядженні АТП, $\Pi_{\text{зал}}$ визначається за формулою

$$\Pi_{\text{зал}} = \Pi_v - C_{\text{п}}, \text{ грн}, \quad (7)$$

де $C_{\text{п}}$ – податок на прибуток, грн.

Відповідно до діючого законодавства ставка на прибуток береться у розмірі 18% від валового прибутку.

Для більш повної характеристики роботи АТП слід розрахувати якісні показники роботи АТП: собівартість одиниці транспортної роботи, продуктивність праці, фондівіддачу, рентабельність виробництва.

Собівартість одиниці транспортної роботи S_i визначається шляхом ділення загальних витрат на перевезення $C_{\text{заг}}$ на відповідний обсяг транспортної роботи P_i .

Продуктивність праці $W_{\text{тр}}$ визначають у вартісному вираженні, при цьому кількість персоналу N визначають як суму кількості водіїв $N_{\text{в}}$ та кількості працівників інших категорій $N_{\text{ін}}$.

Кількість водіїв визначається за формулою

$$N_{\text{в}} = (АГ_{\text{р}} + ПЗЧ) / (ФРЧ \cdot K_{\text{в}}), \text{ люд}, \quad (8)$$

де ПЗЧ – підготовчо-заклучний час, встановлюється у розмірі 0,043 год на 1 годину роботи, год;

ФРЧ – фонд робочого часу, год;

$K_{\text{в}}$ – коефіцієнт, що враховує зростання продуктивності праці, прийняти у розмірі 1,05.

Кількість іншого персоналу $N_{\text{ін}}$ рекомендується брати у розмірі 35% від кількості водіїв.

Фондовіддачу $\Phi_{\text{від}}$ в роботі розраховують у вартісному виразі, при цьому середньорічну вартість основних фондів визначити добутком вартості автомобіля на їх кількість та на коефіцієнт, що враховує частку інших основних фондів. Останній прийняти у розмірі 1,65.

Рентабельність виробництва $R_{\text{вир}}$ визначається відношенням валового прибутку до загальних витрат.

Середньорічна заробітна плата одного працівника визначається шляхом віднесення фонду заробітної плати до кількості персоналу.

Результати розрахунків звести у таблицю 2

Таблиця 2 – Техніко-економічні показники роботи АТП

Показники	Умовні позначення	Величина показників
1	2	3
Виручка від реалізації транспортної продукції, грн	D_i	
Податок на додану вартість, грн	ПДВ	
Загальна сума витрат, грн	$C_{\text{заг}}$	
Валовий прибуток, грн	$P_{\text{б}}$	
Податок на прибуток, грн	$P_{\text{п}}$	
Прибуток, що залишається у розпорядженні АТП, грн	$P_{\text{зал}}$	
Кількість персоналу, люд	N	
в тому числі водіїв	$N_{\text{в}}$	
Фонд заробітної плати, грн	ФЗП	
в тому числі водіїв	$\text{ФЗП}_{\text{в}}$	
Продуктивність праці одного працівника, грн	$W_{\text{тр}}$	
Середньорічна заробітна плата одного працівника, грн	$ЗП_{\text{ср}}$	
Фондовіддача, грн/грн	$\Phi_{\text{від}}$	
Собівартість одиниці транспортної роботи, грн	S_i	
Рентабельність виробництва, %	$R_{\text{вир}}$	

3. РОЗРАХУНОК ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ НОВОВВЕДЕНЬ

Прості інвестиційні проекти, комерційні ідеї та пропозиції характеризуються насамперед незначним інвестиційним періодом (не більш одного року), відносно невеликим розміром інвестицій та одержуваних результатів, а також простотою розрахунку їх ефективності. Розрахунок економічної ефективності простих інвестиційних проектів, комерційних ідей та пропозицій, як правило, містить два етапи.

На першому етапі робиться оцінка можливості здійснення проекту (ідеї, пропозиції) на практиці, аналізується її життєздатність і ризикованість впровадження. Звичайно дана задача вирішується на рівні експертної оцінки або інтуїції та здорового глузду. На даному етапі вирішуються такі питання: чи

конкретизовані цілі нововведень; чи займається ще хто-небудь таким самим бізнесом, і якщо так, то наскільки успішно, якщо відповідь буде позитивною, то її слід детально вивчити і зважити свої можливості щодо її здійснення; чи достатньо наявних коштів для виконання проекту, чи є можливість його фінансування з боку інших інвесторів і гарантії відшкодування інвестицій навіть у разі невдачі; чітке уявлення про спосіб здійснення проекту (ідеї, пропозиції), необхідно знати обсяг роботи, тобто буде задіяний весь парк рухомого складу або яка-небудь певна його частина; також необхідно встановити способи її організації, визначити можливий відсоток зміни того або іншого показника при впровадженні проекту, визначити додаткові супутні витрати, способи реалізації продукції і використання трудових і матеріальних ресурсів.

Другий етап містить конкретні розрахунки, які підтверджують ефективність нововведень. До числа показників, що характеризують ефективність нововведень, належать такі: чистий прибуток, рентабельність, доходність. Чистий прибуток від реалізації нововведень Π може визначатися без врахування та із врахуванням оподаткування. Чистий прибуток від реалізації нововведень без врахування оподаткування визначається як різниця між очікуваною сумою виручки від реалізації $D_{\text{заг}}$ та витратами, що вкладені у здійснення проекту, $C_{\text{заг}}$. Із врахуванням оподаткування чистий прибуток $\Pi_{\text{зал}}$ складає

$$\Pi_{\text{зал}} = D_{\text{заг}} - \text{ПДВ} - C_{\text{заг}} - C_{\text{п}}, \text{ грн.} \quad (9)$$

Рентабельність нововведення визначається за формулою

$$R = (\Pi / C_{\text{заг}}) \cdot 100, \% \quad (10)$$

$$\text{або} \quad R = (D_{\text{заг}} / C_{\text{заг}}) \cdot 100, \%. \quad (11)$$

Рентабельність нововведення характеризує ефект на одиницю вкладених коштів. Ці показники можуть бути застосовані тоді, коли разове вкладання коштів спричиняє разовий ефект.

У цілому, річний економічний ефект E , отриманий підприємством від впровадження заходів, визначається як різниця між отриманим прибутком від реалізації продукції після та до

впровадження заходу

$$E = \Delta\Pi_{\text{зал}} = \Pi_{\text{зал}_2} - \Pi_{\text{зал}_1}, \text{ грн}, \quad (12)$$

де $\Pi_{\text{зал}_1}, \Pi_{\text{зал}_2}$ – прибуток, який залишається у розпорядженні підприємства, відповідно до та після впровадження нововведення, грн.

У курсовій роботі слід дані, необхідні для розрахунків економічної ефективності нововведень, навести у таблиці 3, а розрахунок економічної ефективності – у таблиці 4.

Таблиця 3 – Вихідні дані для розрахунку економічної ефективності нововведення

Показники	Умовні позначення	Величина показників	
		до впровадження	після впровадження
1	2	3	4
Середньоспискова кількість автомобілів, од	A_{cc}		
Коефіцієнт використання парку	$\alpha_{\text{в}}$		
Час у наряді, год	$T_{\text{н}}$		
Вантажність (місткість) автомобіля, т (пас)	q		
Коефіцієнт використання вантажності (місткості)	γ		
Технічна (експлуатаційна) швидкість, км /год	$V_{\text{т}}(V_{\text{е}})$		
Коефіцієнт використання пробігу (коефіцієнт платного пробігу)	β		
Час простою під навантаженням-розвантаженням, год	$t_{\text{нр}}$		
Довжина їздки із вантажем (поїздки пасажирів), км	$l_{\text{ів}}(l_{\text{пп}})$		
Змінні витрати на 1км, грн	$C_{\text{км}}$		
Постійні витрати на 1 АГ, грн	$C_{\text{аг}}$		
Норматив заробітної плати на 1 грн доходів, грн	$H_{\text{зп}}$		

Продовження таблиці 3

1	2	3	4
Тариф (доходна ставка) за одиницю транспортної продукції, грн	$\text{Ц}_i(d)$		
Вартість автомобіля, тис.грн	K		
Норма амортизаційних відрахувань на відновлення рухомого складу, %	$N_{\text{ам}}$		
Ставка податку на додану вартість, %	$N_{\text{пдв}}$		
Ставка податку на прибуток, %	$N_{\text{п}}$		

Таблиця 4 – Розрахунок економічної ефективності впровадження нововведення

Показники	Умовні позначення	Розрахункові формули	Величина показників		Зміна показників
			до впровадження	після впровадження	
1	2	3	4	5	6
Обсяг перевезень, тис. т (тис. пас)	Q				
Вантажообіг (пасажирообіг), тис. ткм (тис. пас-км)	P				
Загальна вантажність (місткість), т (пас)	$q_{\text{заг}}$				
Автомобіле-дні в підприємстві, дн	$A_{\text{Дп}}$				
Автомобіле-дні роботи, дн	$A_{\text{Др}}$				
Автомобіле-години роботи, год	$A_{\text{Гр}}$				
Загальний пробіг, тис. км	$L_{\text{заг}}$				
Пробіг із вантажем (з пасажирями), тис. км	$L_{\text{в}}(L_{\text{пас}})$				
Платний пробіг таксомоторів, тис. км	$L_{\text{пл}}$				
Можливий вантажообіг (пасажирообіг), тис. ткм (тис. пас-км)	$P_{\text{в}}$				
Загальна кількість їздок, од	$Z_{\text{заг}}$				

Продовження таблиці 4

1	2	3	4	5	6
Загальна кількість посадок, од	n				
Автомобіле-години простою, год	$AG_{пр}$				
Автомобіле-години у русі, год	$AG_{рух}$				
Доходи, тис. грн	D_i				
Податок на додану вартість, тис. грн	ПДВ				
Витрати на перевезення, тис. грн	$C_{заг}$				
Валовий прибуток, тис. грн	$P_б$				
Податок на прибуток, тис. грн	$C_п$				
Прибуток, що залишається у розпорядженні АТП, тис. грн	$P_{зал}$				

У колонці «Величина показників після впровадження» наводяться результати розрахунків по конкретному нововведенню. Слід мати на увазі, що у випадку коли нововведення розповсюджується тільки на частину парку рухомого складу, то результати розрахунків показників після впровадження нововведень наводяться у таблиці 5.

Таблиця 5 – Розрахунок показників після впровадження нововведення

Показники	Умовні позначення	Розрахункові формули	Величина показників		
			20 %	80 %	100 %
1	2	3	4	5	6
Обсяг перевезень, тис. т (тис. пас)	Q				
Вантажообіг (пасажирообіг), тис. ткм (тис. пас-км)	P				
Загальна вантажність (місткість), т (пас)	$q_{заг}$				

Продовження таблиці 5

1	2	3	4	5	6
Автомобіле-дні в підприємстві, дн	$AD_{п}$				
Автомобіле-дні роботи, дн	$AD_{р}$				
Автомобіле-години роботи, год	$AG_{р}$				
Загальний пробіг, тис. км	$L_{заг}$				
Пробіг із вантажем (з пасажирями), тис. км	$L_{в}(L_{пас})$				
Платний пробіг таксомоторів, тис. км	$L_{пл}$				
Можливий вантажообіг (пасажиро-обіг), тис. ткм (тис. пас-км)	$P_{в}$				
Загальна кількість їздок, од	$Z_{заг}$				
Загальна кількість посадок, од	n				
Автомобіле-години простою, год	$AG_{пр}$				
Автомобіле-години у русі, год	$AG_{рух}$				
Доходи, тис. грн	D_i				
Податок на додану вартість, тис. грн	ПДВ				
Витрати на перевезення, тис. грн	$C_{заг}$				
Валовий прибуток, тис. грн	$\Pi_{б}$				
Податок на прибуток, тис. грн	$C_{п}$				
Прибуток, що залишається у АТП, тис. грн	$\Pi_{зал}$				

Приклади розрахунків економічної ефективності впровадження простих інвестиційних проектів, комерційних ідей та пропозицій наведені у навчальних посібниках [8,9].

У додатку 1 наведені основні характеристики нововведень, рекомендованих до впровадження в АТП.

4. РОЗРОБКА ФІНАНСОВОГО ПЛАНУ АТП

Фінансовий план автотранспортного підприємства є сукупністю фінансових розрахунків по усіх розділах виробничої і господарської діяльності.

Фінансовий план є документом, на підставі якого здійснюється фінансування по окремих розділах діяльності підприємства відповідно до господарського плану.

Підприємства самостійно розробляють і затверджують фінансові плани, в яких визначають планові пропорції розподілу прибутку і доходів, а також суму витрат. В результаті фінансового планування:

- виявляються резерви АТП,
- визначаються шляхи найбільш ефективного використання основних і оборотних засобів, трудових і природних ресурсів,
- досягається підвищення продуктивності праці і рентабельності підприємства;
- визначається забезпеченість АТП фінансовими ресурсами,
- встановлюються взаємовідносини АТП з державним бюджетом і комерційними банками.

Фінансовий план (баланс доходів та витрат грошових коштів) характеризує обсяг інвестиційних (фінансових) ресурсів, необхідних для проведення фінансово-господарської діяльності у плановому періоді. Його виконання здійснюється безпосередньо через оперативне фінансове планування.

З цією метою доцільно складати баланс грошових надходжень – оперативний фінансовий план. Перед складанням фінансового плану аналізується виробничо-фінансова діяльність підприємства. Визначається прогноз обсягів перевезень на найближчі роки.

Необхідно чітко збалансувати обсяги перевезень, доходи і витрати підприємства, виявити ресурси, що бракують, і намітити шляхи їх отримання, тобто розробити стратегію фінансування підприємства (скільки вимагається засобів, звідки отримати гроші і в якій формі, коли слід чекати повного повернення засобів), визначити розмір притягнених грошових коштів, розмір кредиту.

Після виконання 3-розділу приступають до складання фінансового плану підприємства; при цьому формуються два розділи: "Доходи і надходження засобів" і "Витрати і відрахування засобів".

Результати розробки фінансового плану підприємства наводяться у таблиці 6.

Таблиця 6 - Фінансовий план АТП на 20__ р.

Статті доходів та витрат	Рядок	Сума, тис.грн
1	2	3
1. ДОХОДИ І НАДХОДЖЕННЯ ЗАСОБІВ		
<i>А. Від основної діяльності</i>		
1. Доходи від реалізації продукції, робіт, послуг	1	
2. Інші операційні доходи	2	
Підсумок по розділу А	3	
<i>Б. Від фінансових операцій</i>		
1. Доходи від участі в капіталі	4	
2. Дивіденди і проценти одержані	5	
3. Доходи від інших фінансових операцій	6	
Підсумок по розділу Б	7	
<i>В. Від іншої звичайної діяльності</i>		
1. Доходи від реалізації фінансових інвестицій	8	
2. Доходи від реалізації необоротних активів	9	
3. Доходи від реалізації майнових комплексів	10	
4. Інші доходи від звичайної діяльності	11	
Підсумок по розділу В	12	
<i>Г. Від надзвичайних подій</i>		
1. Відшкодування збитків від надзвичайних подій	13	
2. Інші надзвичайні доходи	14	
Підсумок по розділу Г	15	
Всього надходжень	16	
2. ВИТРАТИ І ВІДРАХУВАННЯ ЗАСОБІВ		
<i>А. За основною діяльністю</i>		
1. Витрати на реалізовану готову продукцію, роботи, послуги	17	
2. Адміністративні витрати	18	
3. Витрати на збут	19	
4. Інші операційні витрати	20	
Підсумок по розділу А	21	
<i>Б. За фінансовими операціями</i>		
1. Витрати від участі в капіталі	22	
2. Проценти за користування кредитами	23	
3. Інші фінансові витрати	24	
Підсумок по розділу Б	25	
<i>В. За іншою звичайною діяльністю</i>		
1. Витрати за реалізованими фінансовими інвестиціями	26	
2. Витрати за реалізованими необоротними активами	27	
3. Витрати за реалізованими майновими комплексами	28	

Продовження таблиці 6

1	2	3
Підсумок по розділу В	29	
<i>Г. За надзвичайними подіями</i>		
1. Витрати від стихійного лиха	30	
2. Витрати від техногенних аварій	31	
3. Інші надзвичайні витрати	32	
Підсумок по розділу Г	33	
Всього витрат	34	
Фінансовий результат (ряд 16 – ряд 34)	35	
3. ПОДАТОК НА ПРИБУТОК	36	
Результат від основної діяльності (ряд 3- ряд 21)	37	
Результат від фінансових операцій (ряд 7 – ряд 25)	38	
Результат від іншої звичайної діяльності (ряд 12 – ряд 29)	39	
Результат від надзвичайних подій (ряд 15 – ряд 33)	40	

5. ОЦІНКА РОБОТИ АТП ПІСЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВОВВЕДЕНЬ

Даний підрозділ складається з двох частин. У першій розраховуються зміни показників використання рухомого складу, у другій - економічних показників діяльності підприємства.

Вихідними даними для їх визначення стають результати розрахунку економічної ефективності кожного з нововведень та значення показників роботи підприємства до впровадження нововведень.

Значення кожного з об'ємних показників використання рухомого складу після впровадження у виробництво нововведень розраховується підсумовуванням їхньої величини до впровадження у виробництво з приростом цих показників за рахунок розроблених нововведень (таблиця 7).

Об'ємні показники до і після впровадження у виробництво нововведень не дають необхідного уявлення про використання рухомого складу, тому що вони відповідають різному обсягу перевезень і т.ін.

Тому розраховують зміну техніко-експлуатаційних показників використання рухомого складу.

Таблиця 7 – Об'ємні показники використання рухомого складу

Показники	Величина показників до впровадження	Зміна показників			Величина показників після впровадження
		всього	в тому числі за рахунок нововведень		
			1	2	
Середньоспискова кількість автомобілів, од					
Загальна вантажність (місткість), т (пас)					
Автомобіле-дні в підприємстві, дн					
Автомобіле-дні в роботі, дн					
Автомобіле-години в роботі, год					
Пробіг, тис. км: загальний					
із вантажем (пасажирами)					
платний					
Можливий вантажообіг (пасажирообіг), тис. ткм (тис. пас-км)					
Загальна кількість їздок, од					
Автомобіле-години у простою, год					
Автомобіле-години у русі, год					
Обсяг перевезень, тис. т (тис. пас)					
Вантажообіг, тис. ткм					
Загальна кількість посадок, од					

Приріст величини техніко-експлуатаційних показників, що розраховуються за формулою $X = a/b$, за рахунок кожного з розроблених нововведень визначається за наступною формулою

$$\Delta X_1 = \frac{a_6 + \Delta a_1}{b_6 + \Delta b_1} - \frac{a_6}{b_6}. \quad (13)$$

Індекси при показниках означають: б– значення в базисному періоді (до впровадження нововведення), 1 – номер впроваджуваного нововведення.

Аналогічно розраховується зміна інших ТЕП використання рухомого складу (таблиця 8).

Таблиця 8 – Техніко-експлуатаційні показники використання рухомого складу

Показники	Величи на показни ків до впровад ження	Зміна показників		Величи на показни ків після впровад ження	Відно сна зміна, %	
		всьо го	в тому числі за рахунок нововведень			
			1			2
Середня вантажність (місткість), т (пас)						
Коефіцієнт використання парку						
Час у наряді, год						
Коефіцієнт використання вантажності (місткості)						
Технічна (експлуатаційна) швидкість, км/год						
Коефіцієнт використання пробігу (коефіцієнт платного пробігу)						
Час простою під навантаженням-розвантаженням, год						
Довжина їздки із вантажем (поїздки пасажирів), км						

Розрахунок зміни економічних показників діяльності підприємства починається з визначення приросту об'ємних показників (таблиця 9).

Таблиця 9 – Розрахунок приросту показників роботи підприємства

Показники	Приріст показників		
	всього	в тому числі за рахунок нововведень	
		1	2
1	2	3	4
Обсяг перевезень, тис. т (тис. пас)			
Вантажообіг (пасажирообіг), тис. ткм (тис. пас-км)			
Автомобіле-години роботи “погодинних” автомобілів, тис. год			
Платний пробіг таксомоторів, тис. км			
Доходи загальні, тис. грн			
Податок на додану вартість, тис. грн			
Витрати загальні, тис. грн			
Валовий прибуток, тис. грн			
Податок на прибуток, тис. грн			
Прибуток, що залишається у розпорядженні АТП, тис. грн			
Кількість персоналу, люд			
Середньорічна вартість основних фондів, тис. грн			

Приріст кількості персоналу визначається за формулою

$$\Delta N = 1,35 \cdot \frac{\Delta A \Gamma_p}{\Phi P \check{C}}, \text{ люд.} \quad (15)$$

На основі величини приросту об'ємних розраховуються зміни якісних показників роботи підприємства: продуктивності праці, фондівіддачі, собівартості перевезень, рентабельності виробництва (таблиця 10).

Методика розрахунку приросту цих показників аналогічна методиці розрахунку приросту техніко-експлуатаційних показників використання рухомого складу.

Таблиця 10 – Розрахунок приросту якісних показників роботи АТП

Показники	Приріст показників		
	всього	в тому числі за рахунок нововведень	
		1	2
Продуктивність праці, грн			
Фондовіддача, грн/грн			
Собівартість одиниці транспортної продукції, грн			
Рентабельність виробництва, %			

На основі зміни об'ємних та якісних показників розраховуються показники роботи підприємства після впровадження нововведень (таблиця 11), формулюються остаточні висновки про доцільність впровадження у виробництво нововведень.

Таблиця 11 – Показники роботи АТП

Показники	Величина показників до впровадження	Приріст показників	Величина показників після впровадження	Відносна зміна, %
1	2	3	4	5
Обсяг перевезень, тис. т (тис. пас)				
Вантажообіг (пасажирообіг), тис.ткм (тис. пас-км)				
Автомобіле-години “погодинних” автомобілів, тис. год				
Платний пробіг таксомоторів, тис. км				
Доходи загальні, тис. грн				
Витрати загальні, тис. грн.				
Податок на додану вартість, тис. грн				
Валовий прибуток, тис. грн				
Податок на прибуток, тис. грн				
Прибуток, що залишається у розпорядженні АТП, тис. грн				
Кількість персоналу, люд				
Продуктивність праці, грн				

Продовження таблиці 11

1	2	3	4	5
Середньорічна вартість основних фондів, тис. грн				
Фондовіддача, грн/грн				
Рентабельність виробництва, %				
Собівартість одиниці транспортної продукції, грн				

Висновки по курсовій роботі мають містити перелік впроваджених нововведень; їх технічну, організаційну та соціально-економічну доцільність; оцінку економічної ефективності кожного нововведення та узагальнену оцінку розроблених нововведень; зміни основних техніко-економічних показників роботи підприємства внаслідок впровадження нововведень.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Закон України “Про оплату праці” від 24.03.1995 №108/95-ВР (з подальшими змінами і доповненнями). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 №2755-VI-ВР (з подальшими змінами і доповненнями). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Бойчик І. Економіка підприємства: підруч. / І. Бойчик. – К.: КОНДОР, 2016. – 378 с.
5. Дмитрієв І.А. Економіка підприємств автомобільного транспорту: навчальний посібник для самостійної роботи та поточного контролю знань студентів закладів вищої освіти / І.А. Дмитрієв, О.С. Іванілов, І.Ю. Шевченко, І.М. Кирчата. – Х.: ФОП Бровін О.В., 2018. – 308 с.
6. Економіка підприємства : підручник / за ред. А. В. Шегди. – К. : Знання, 2006. – 615 с.
7. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. С.Ф. Покропивного. – К.: КНЕУ, 2003. – 608 с.
8. Жарова О.М. Типові задач з економіки підприємства автомобільного транспорту: навч. посіб. для автотрансп. спец. ВНЗів / Жарова О.М., Дмитрієв І.А., Кирчата І.М. – Харків: ХНАДУ, 2013. - 196 с.
9. Шинкаренко В.Г. Экономическая оценка нововведений на автомобильном транспорте / В.Г. Шинкаренко, О.М. Жарова. – Харьков: ХНАДУ, 2015. - 188 с.
10. Экономика предприятия: Задачи. Ситуации. Решения: Учеб. пособие /Под ред. С.Ф. Покропивного. – К.: Знання-Пресс, 2001. – 343 с.
11. Андрушків Б.М. Економічна та майнова безпека бізнесу: навч. посіб. / Б.М. Андрушків, Л.Я. Малюта. – Тернопіль : ТНТУ, 2016. – 177 с.
12. Антикризисное управление : учебн., 2-е изд. / под общ. ред. д.э.н., проф. И. К. Ларионова. – М. : Дашков и К°, 2019. - 380 с.

13. Антикризовий менеджмент : навч. посіб. / Скібіцька Л.І., Матвеев В.В., Щелкунов В.І., Подреза С.М. - К.: Центр учбової літератури, 2014. - 584 с.

14. Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. Фінанси підприємств : навч. посіб. 2-е вид., розш. та допов. – Полтава : РВ ПДАА, 2018. - 347 с.

15. Болтянська Л.О. Економіка підприємства: навч. посіб. / Л.О.Болтянська, Л.О.Андрєєва, О.І. Лисак. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 668 с.

16. Васюченко Л.П. Экономика организации (предприятия) : пособ. для студ. / Л.П. Васюченко, Е.И. Бахматова – Минск: БНТУ, 2018. – 91 с.

17. Гилева А.П. Экономическое обоснование затрат автотранспортного предприятия: учеб.-метод. пособ. / Гилева А.П., Лерман Е.Б., Эйхлер Л.В. - Омск: СибАДИ, 2016. — 80 с.

18. Давиденко Л.М. Экономика и финансы предприятия : учеб. пособ. / Давиденко Л.М. - Павлодар: Инновационный Евразийский университет, 2019. - 196 с.

19. Економіка підприємства : навч. посіб. / Колпаченко Н.М., Сайчук Ю.А., Аветісян В.К. та ін. - Харків: Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка, ТОВ "Діса плюс", 2019. - 277 с.

20. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника. - Суми : Університетська книга, 2015. - 874 с.

21. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підручник. / Іванілов О.С. – К.: ЦУЛ, 2019. – 728 с.

22. Кудря Я.В. Модернізація основного капіталу у системі забезпечення технічного розвитку промислових підприємств: монографія / Кудря Я.В. - Львів: Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України, 2017. - 443 с.

23. Лаптев С.М. Комплексне забезпечення економічної безпеки підприємств: монографія / Лаптев С.М., Алькема В.Г., Сідак В.С., Копитко М.І. - К.: Крок, 2017. - 508 с.

24. Петрович Й.М. Економіка та фінанси підприємства: підручник / Й. М. Петрович, Л. М. Прокопишин-Рашкевич. – Львів : Магнолія, 2014. – 408 с.

25. Ренгольд О.В. Управление затратами автотранспортной фирмы : учеб.-метод. пособ. / Ренгольд О.В. - Омск: СибАДИ, 2018. - 70 с.

26. Терёшина Н.П. Экономика транспортных организаций: учеб. пособ. / Терёшина Н.П., Жаков В.В. – М.: Российский университет транспорта (МИИТ), 2019. - 158 с.

27. Фінанси підприємства : підручник / кер авт. колект. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – 8-е вид., перероб. та доп. – К. : КНЕУ, 2013. – 519 с.

28. Шпильман Т.М. Экономика автотранспортного предприятия : практикум / Шпильман Т.М., Стрельникова Л.М., Горбачев С.В. - Оренбург : ОГУ, 2014. - 142 с.

29. Экономика предприятий и организаций: учебн. / под общ. ред. д.э.н., проф. С. П. Кирильчук. - Симферополь: Ариал, 2017. - 388 с.

Таблиця 1.1 – Основні характеристики простих нововведень

№	Найменування нововведень	Показники, що змінюються	Можливий відсоток зміни, %		Частина парку, що використовується при впровадженні нововведення, %
			підвищення	зниження	
1	2	3	4	5	6
1.	Маршрутизація перевезень вантажів	Коефіцієнт використання пробігу	5-7	-	10-20
2.	Організація спільної роботи рухомого складу та навантажувально-розвантажувальних механізмів	Час простою під навантаженням-розвантаженням на одну їздку	-	6-7	10-20
3.	Впровадження єдиних технологічних процесів перевезення вантажів	Коефіцієнт використання пробігу	5-6	-	20-25
		Час простою під навантаженням-розвантаженням на одну їздку	-	3-4	
		Час у наряді	6-7	-	
4.	Впровадження внутрішньогосподарчого розрахунку у структурні підрозділи АТП	Коефіцієнт використання парку	5-7	-	100
		Час у наряді	5-7	-	
5.	Використання результатів маркетингових досліджень при організації перевезень	Коефіцієнт використання парку	5-7	-	20-30

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4	5	6
6.	Розроблення рекламної кампанії (бюджет реклами 8 тис. грн)	Коефіцієнт використання парку	8-10	-	100
7.	Впровадження заходів з полегшення запуску двигунів взимку (додаткові витрати 2 тис. грн)	Час у наряді	5-6	-	30-40
8.	Удосконалення нормування оборотних коштів	Собівартість одиниці транспортної продукції	-	3-5	100
9.	Удосконалення нормування праці водіїв	Час у наряді	3-4	-	20-30
10.	Впровадження комбінованої форми організації руху автобусів на маршруті	Експлуатаційна швидкість	4-6	-	20-30
		Коефіцієнт використання місткості	4-6	-	
11.	Оптимізація міжзупинкових відстаней та інтервалів руху	Експлуатаційна швидкість	3-4	-	30-40
		Коефіцієнт використання місткості	4-5	-	
12.	Нормування швидкості руху автобусів	Експлуатаційна швидкість	4-5	-	30-40

Таблиця 2.1 – Варіанти вихідних даних до курсової роботи

Варіант	Марка автомобіля	A_{cc} , од	α	T_H , год	q , т (пас)	γ	β	$V_T (V_c)$, км/год	$l_{iv} (l_{пп})$, км	t_{np} , год	H_T , хв	C_{km} , грн	C_{ag} , грн	K , тис. грн	$AG_{пл.пр}$, тис. год
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	ГАЗ-3307-12	120	0,518	9,0	4,5	0,90	0,55	20,7	15,5	0,41	4,7	2,338	14,39	23,0	-
2	МАЗ-5511	125	0,502	10,1	10,0	1,0	0,50	21,5	10,4	0,49	2,8	3,695	15,16	82,0	-
3	ЗИЛ-432910	104	0,498	9,0	6,0	0,88	0,60	20,6	14,3	0,33	2,5	2,623	15,76	61,0	-
4	МАЗ-5335	110	0,527	9,7	8,0	0,91	0,51	21,0	12,7	0,52	3,7	3,734	17,38	37,5	-
5	ЛиАЗ-677М	95	0,543	10,4	80	0,96	0,95	18,9	8,5	-		2,924	18,92	137,3	-
6	ЛАЗ-52528Г	105	0,538	9,8	97	0,92	0,97	19,8	9,7	-		3,861	18,89	340,4	-
7	ГАЗ-33027-20	85	0,497	10,7	3,5	-	-	20,0	-	-		2,276	13,68	30,1	-
8	МАЗ-53366	97	0,488	8,9	10,0	0,85	0,58	22,5	14,5	0,61	3,5	3,648	17,89	93,2	-
9	ГАЗ-3302-14	90	0,531	11,0	1,5	-	-	18,5	-	-		2,254	13,54	26,7	-
10	ЛАЗ-52523	80	0,486	12,1	120	0,92	0,96	19,6	14,0	-		3,886	19,85	245,0	-
11	ГАЗ-3308-20	100	0,515	10,7	2,0	-	-	19,4	-	-		2,258	13,64	34,7	-
12	ГАЗ-3110	125	0,524	12,3	-	-	0,70	22,6	12,4	-		3,102	11,85	25,4	6,5
13	КрАЗ-6510	130	0,507	9,2	13,5	1,0	0,50	24,3	9,2	0,48	1,9	2,854	14,73	152,0	-
14	ГАЗ-3308-20	80	0,503	10,0	2,0	-	-	20,5	-	-		3,264	13,68	34,7	-
15	ГАЗ-3110	110	0,529	11,5	-	-	0,65	21,0	13,5	-		2,104	11,85	25,4	6,9
16	МАЗ-5511	90	0,541	10,5	10,0	1,0	0,50	26,3	14,8	0,41	2,1	3,692	15,18	85,6	-
17	ЛиАЗ-5256	130	0,533	11,0	87	0,90	0,94	22,7	19,5	-		3,968	18,89	245,3	-
18	МАЗ-6303	85	0,467	9,8	14,0	0,89	0,52	21,8	10,7	0,75	3,0	3,913	18,16	124,9	-
19	ЗИЛ-432910	95	0,518	9,5	6,0	0,94	0,56	21,3	9,7	0,35	2,4	2,623	15,76	64,5	-

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
20	ГАЗ-3110	115	0,525	9,7	-	-	0,72	24,5	14,8	-		3,103	11,84	25,4	6,8
21	МАЗ-6303	105	0,542	10,2	14,0	0,92	0,50	22,8	10,2	0,63	2,5	2,915	18,19	124,9	-
22	КамАЗ-43118	112	0,533	10,4	10,0	0,92	0,52	21,9	10,6	0,60	3,4	3,668	15,07	136,3	-
23	Лаз-677М	70	0,542	9,8	80	0,95	0,91	20,2	9,3	-		2,824	18,35	246,0	-
24	ЛАЗ-52523	80	0,527	10,4	120	0,94	0,96	21,7	12,4	-		3,886	19,26	245,0	-
25	МАЗ-6303	75	0,498	10,2	14,0	0,95	0,57	23,0	10,5	0,65	2,5	2,913	18,16	124,9	-
26	МАЗ-53366	85	0,514	9,7	10,0	0,93	0,54	22,6	11,7	0,52	3,0	3,648	17,89	93,2	-
27	ГАЗ-3307-12	104	0,537	8,6	4,5	0,88	0,55	22,2	15,8	0,38	4,2	2,338	14,39	23,0	-
28	МАЗ-5511	97	0,541	10,5	10,0	1,0	0,50	20,4	16,4	0,43	2,4	3,695	15,16	87,4	-
29	Богдан А-091	88	0,538	9,7	50	0,97	0,90	21,0	10,4	-		2,628	17,54	152,6	-
30	МАЗ-5335	92	0,496	10,4	8,0	0,90	0,52	22,0	17,0	0,59	4,1	3,734	17,38	37,5	-

ДЛЯ ПРИМІТОК

ДЛЯ ПРИМІТОК

Навчальне видання
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до курсової роботи з дисципліни
“Економіка та фінанси підприємства”
для студентів спеціальності 073 «Менеджмент»

Укладачі: ЖАРОВА Ольга Михайлівна
ДОГАДАЙЛО Яна Вікторівна

Відповідальний за випуск О.М. Криворучко

Редактор

Комп'ютерна верстка